

ROSARI EN MÚSICA

La catalogació i estudi de l'obra de Joan Moreira, realitzats per Joan F. Vidal Arasa i Albert Aragonés Salvat, ens han permès analitzar un dels dibuixos de la col·lecció del músic, folklorista i escriptor. El dibuix que ens ha semblat més adient per a incloure a la coberta de la publicació *Quan lo pare no té pa.... Recull de cançons i toques populars (1908)* és *Rosari en música*¹ d'Antoni Cerveto.

Ja entren al rogle los tocadôs i'l ceguet que passa'l rosari. Mentres afinen i fan embocadura los hu presentaré. Este, és lo vell Llaonet. Sense està a l'altura de un Nòri o un Aillón, toca'l clarinet, en la maestría suficient, per a refilâ los interludis del Rosari, i después, unes quantes variacions recaragolades de la Jota tortosina. L'atre més gordet que toca'l baix, és lo sinyo Caminals, home molt paliciano, fundadô d'una dinastia lluidíssima de músics (...) Este més sequet, es l'imponderable Videll, que ve al tocâ'l bombo. ¡Un rosari en bombo!... No n'hi ha més. Pués qué, ¿no es bonic lo bombo si està ben tocat?... diia'l Videll, home de bastanta edat, de cara petita i arrugadeta, més aviat prim i baixet, vestit en pantalons de campana, jaquet curtet i sombrero de copa; vestuari de ritual, en qu'es presentava als rosaris en música. (...) Este que ara està donant pega grega al arquet, és lo que tocarà'l violí i passarà'l Rosari, Pascualet lo cego. (...) Este va sê'l mestre dels cegos que casi tots hem conegut, Quico'l Celio, Mascarell i demés, puntals en que descansa la tradició del Rosari en música i atres devocions populars.²

Després d'afinar, Pasqualet treu els rosaris i demana que la *zaragatada* faci silenci per tal de poder començar a resar i interpretar l'interludi següent. Així representa Antoni Cerveto l'escena. Però qui era Antoni Cerveto Riba (Tortosa, 1876 – Barcelona, 1938)?

La coneguda nissaga d'artistes tortosins s'inicia amb el seu pare, Ramon Cerveto Bestratén (1876-1906), i segueix amb ell i els seus germans, Víctor i Ramon. Antoni Cerveto va estudiar a la Llotja de Barcelona i va viatjar a Madrid, on va treballar i compartir projectes amb

¹ Per més detalls, vegeu el capítol «Lo rosari en música».

² Moreira (1934: 334-335).

l'escultor Agustí Querol (1860-1909),³ que hi tenia un estudi on treballaven més de quaranta persones, entre fonedors i modeladors de fang italians i espanyols, entre ells els germans Cerveto.

Antoni Cerveto va dominar el dibuix, la pintura i l'escultura, fou premiat a l'Exposició Nacional de Bellas Artes i a l'Exposició de Pintura Hispano-francesa, l'any 1908.

Traspasat Agustí Querol, i a causa de la gran estima i admiració que sentia per l'escultor, fou el mateix Cerveto qui proposà als deixebles que tots plegats es presentessin als concursos sota el nom *Los discípulos de Querol*, i així van rebre premis com el del monument al tsar Alexandre II presentat a Sant Petersburg el 1911, el del monument al polític Nabuco a Pernambuco (Brasil) o el segon i tercer premi del concurs al monument al general Artigas a Montevideo. Com podem constatar, el grup va assolir importants premis internacionals, com ja havia fet anteriorment el seu mestre Querol. El mateix Antoni Cerveto Riba també va tenir deixebles: les germanes Concepción (c. 1875) i Rosa Ascot i Porcar, totes dues filles de Rosa Porcar i Tió i ambdues participants a les exposicions nacionals de belles arts (la primera, amb més reconeixement).

Què narra aquest dibuix d'Antoni Cerveto? Els paisatges i temàtiques religioses que acostumava a representar deixen pas a la crònica d'un context popular i musical amb personatges reals, un costumari que avala la seva relació amb Joan Moreira i que en el cas del dibuix *Rosari en música* reitera les seves passions.

Els costums, la vida al carrer, la presència de la marededéu, els petits balcons, els cortinatges sobris, les vestimentes de pageses i fins i tot els pentinats, els fanalets, els carrers amb llambordes, i principalment la temàtica ens porten l'època coetània de Joan Moreira, que abraça el darrer quart del segle XIX i la primera meitat del segle XX. Aquest llapis i aquarel·la sobre paper aporta un document artístic i visual de

³ Gil Duran, Núria. «Agustí Querol Subirats, escultor i polític», dins *Història de les Terres de l'Ebre. Art i Cultura*. Volum 5. Tortosa: Fundació Il·lervània Futur, 2010, p. 308 i 314-316; i Gil Duran, Núria. «Agustí Querol, escultor i polític», dins *Ebrencs del segle XX*. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili, 2010, p. 19-31.

caràcter patrimonial de primera magnitud per contextualitzar la vida i obra de Joan Moreira.

Per què Joan Moreira va incloure aquest dibuix al seu llibre publicat el 1934? El dibuix era de la seva propietat i, per tant, forma part del llegat de Joan Moreira, que en l'actualitat pertany a la seva família.

En paraules de Mestre i Noé,⁴ Antoni Cerveto Riba adorava la vida tranquil·la i admirava Harpòcrates, déu del silenci, però és indubtable que tenia una altra passió: la música.

Finalment, i com a directora de la col·lecció Campus Terres de l'Ebre, em satisfà molt poder presentar aquest llibre el dia 3 de desembre de 2015 a la Universitat Rovira i Virgili, al campus de les Terres de l'Ebre, en el marc dels Actes Previs a la Nit de Santa Llúcia, que aquest any 2015 Tortosa acull el dia 11 de desembre.

Núria Gil Duran

Directora de la col·lecció

⁴ Mestre y Noé, F. «Antonio Cerveto, su estilo y sus pinturas». *La Zuda*, núm. 60 (28 de febrer de 1918), p. 23-31.